YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

13 päivänä heinäkuuta 2006*

Asiassa C-539/03,

jossa on kyse tuomioistuinten toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkitsemisesta yhteisöjen tuomioistuimessa 3 päivänä kesäkuuta 1971 tehtyyn pöytäkirjaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Hoge Raad der Nederlanden (Alankomaat) on esittänyt 19.12.2003 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 22.12.2003, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Roche Nederland BV ym.

vastaan

Frederick Primus ja

Milton Goldenberg,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann (esittelevä tuomari) sekä tuomarit K. Schiemann, K. Lenaerts, E. Juhász ja M. Ilešič,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 27.1.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Roche Nederland BV ym., edustajinaan advocaat P. A. M. Hendrick, advocaat O. Brouwer, advocaat B. J. Berghuis ja advocaat K. Schillemans,

- Primus ja Goldenberg, edustajanaan advocaat W. Hoyng,

- Alankomaiden hallitus, asiamiehinään H. G. Sevenster ja J. G. M. van Bakel,

- Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues ja A. Bodard-Hermant,

- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään E. O'Neill, avustajanaan barrister M. Tappin,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään A.-M. Rouchaud-Joët ja R. Troosters,

kuultuaan julkisasiamiehen 8.12.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32) 6 artiklan 1 kohdan tulkintaa, sellaisena kuin tämä yleissopimus on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 9 päivänä lokakuuta 1978 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 304, s. 1 ja muutettuna s. 77), Helleenien tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 25 päivänä lokakuuta 1982 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 388, s. 1), Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 285, s. 1) ja Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 29 päivänä marraskuuta 1996 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL 1997, C 15, s. 1; jäljempänä Brysselin yleissopimus).

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Roche Nederland BV ja kahdeksan muuta Roche-konserniin kuuluvaa yhtiötä sekä Primus ja Goldenberg ja jossa viimeksi mainitut väittävät, että oikeuksia, jotka heillä on eurooppapatentin haltijoina, on loukattu.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Brysselin yleissopimus

3 Brysselin yleissopimuksen toimivaltaa käsittelevän II osaston 1 jaksoon, jonka otsikko on "Yleiset määräykset", sisältyvän 2 artiklan 1 kappaleessa määrätään seuraavaa:

"Kanne sitä vastaan, jolla on kotipaikka jossakin sopimusvaltiossa, nostetaan hänen kansalaisuudestaan riippumatta tuon valtion tuomioistuimissa, jollei tämän yleissopimuksen määräyksistä muuta johdu."

4 Yleissopimuksen 3 artiklan 1 kappaleessa määrätään seuraavaa:

"Sellaista henkilöä vastaan, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa, voidaan nostaa kanne toisen sopimusvaltion tuomioistuimessa ainoastaan tämän osaston 2–6 jakson määräysten nojalla."

5 Brysselin yleissopimuksen 6 artiklassa, joka sisältyy sopimuksen II osaston 2 jaksoon, jonka otsikko on "Erityinen toimivalta", määrätään seuraavaa:

"Sitä vastaan, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa, kanne voidaan nostaa myös:

1) jos asiassa on useampia vastaajia, siinä tuomioistuimessa, jonka alueella jollakin vastaajista on kotipaikka

– –."

6 Brysselin yleissopimuksen 16 artiklassa, joka muodostaa yleissopimuksen II osaston 5 jakson ja jonka otsikko on "Yksinomainen toimivalta", määrätään seuraavaa:

"Seuraavilla tuomioistuimilla on asianosaisen kotipaikasta riippumatta yksinomainen toimivalta:

– –

4) asiassa, joka koskee patentin, tavaramerkin, mallin tai muiden senkaltaisten tallettamista tai rekisteröintiä edellyttävien oikeuksien tallettamista tai rekisteröintiä edellyttävien oikeuksien rekisteröintiä tai pätevyyttä, sen sopimusvaltion tuomioistuimilla, jossa tallettamista tai rekisteröintiä on pyydetty tai jossa tallettaminen tai rekisteröinti on tapahtunut tai jossa se kansainvälisen sopimuksen määräysten mukaan katsotaan tapahtuneeksi;

– –"

7 Brysselin yleissopimukseen liitetyn pöytäkirjan, joka yleissopimuksen 65 artiklan mukaan on tämän yleissopimuksen erottamaton osa, V d artiklassa määrätään seuraavaa:

"Jollei Eurooppalaisen patenttiviraston Münchenissä 5 päivänä lokakuuta 1973 allekirjoitettuun eurooppalaisen patentin myöntämistä koskevaan sopimukseen perustuvasta toimivallasta muuta johdu, jokaisen sopimusvaltion tuomioistuimet ovat asianosaisten kotipaikasta riippumatta yksinomaisesti toimivaltaisia tutkimaan kaikki sellaiset sanotun valtion osalta myönnettyjen eurooppalaista patenttien

rekisteröintiä tai pätevyyttä koskevat asiat, jotka eivät ole eurooppalaista patenttia yhteismarkkinoita varten koskevan Luxemburgissa joulukuun 15 päivänä 1975 allekirjoitetun yleissopimuksen 86 artiklan mukaan yhteisöpatentteja."

8 Brysselin yleissopimuksen 22 artiklassa, joka sisältyy sopimuksen 8 jaksoon, jonka otsikko on "Vireilläolo ja samassa yhteydessä käsiteltävät kanteet", määrätään, että jos eri sopimusvaltioiden tuomioistuimissa nostetut kanteet liittyvät toisiinsa ja ovat vireillä ensimmäisessä oikeusasteessa, tuomioistuin, jossa kanne on myöhemmin nostettu, voi keskeyttää asian käsittelyn ja tietyin edellytyksin myös jättää asian tutkimatta. Tämän määräyksen 3 kappaleessa määrätään seuraavaa:

"Tätä artiklaa sovellettaessa katsotaan kanteiden liittyvän toisiinsa silloin, kun niiden välillä on niin läheinen yhteys, että kanteiden käsitteleminen ja ratkaiseminen yhdessä näyttää tarpeelliselta, jotta vältetään se, että kanteiden käsitteleminen eri oikeudenkäynneissä johtaisi ristiriitaisiin tuomioihin."

9 Tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevat säännöt sisältyvät yleissopimuksen III osastoon, jossa olevan 27 artiklan 3 kohdan sekä tämän osaston 1 jakson, jonka otsikko on "Tunnustaminen", mukaisesti tuomiota ei tunnusteta, jos "tuomio on ristiriidassa sellaisen tuomion kanssa, joka on annettu samojen asianosaisten välillä siinä valtiossa, jossa tunnustamista pyydetään".

Münchenin yleissopimus

10 Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyllä, Münchenissä 5.10.1973 allekirjoitetulla yleissopimuksella (jäljempänä Münchenin yleissopimus) perustetaan, kuten sen 1 artiklassa todetaan, "sopimusvaltioiden yhteinen keksinnöille myönnettäviä patentteja koskeva oikeusjärjestelmä".

11 Myöntämistä koskevien yhteisten sääntöjen lisäksi eurooppapatenttia koskee edelleen sen sopimusvaltion kansallinen sääntely, johon se on myönnetty. Münchenin yleissopimuksen 2 artiklan 2 kappaleessa määrätään tältä osin seuraavaa:

"Eurooppapatentilla on sama vaikutus kussakin sopimusvaltiossa, johon se on myönnetty, ja sitä koskevat samat ehdot kuin asianomaisen valtion myöntämää kansallista patenttia – –."

12 Münchenin yleissopimuksen 64 artiklan 1 ja 3 kappaleessa määrätään eurooppapantentin haltijan oikeuksista seuraavaa:

"1. Eurooppapatentti antaa haltijalleen – – siitä päivästä lukien, jona sen myöntämisestä on kuulutettu, kussakin sopimusvaltiossa, johon se on myönnetty, samat oikeudet kuin kyseisessä valtiossa myönnetty kansallinen patentti olisi antanut.

– –

3. Eurooppapatentin loukkauksia käsitellään kansallisen lainsäädännön mukaisesti."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

13 Primus ja Goldenberg, joiden kotipaikka on Amerikan yhdysvalloissa, ovat eurooppapatentin nro 131 627 haltijoita.

14 He nostivat 24.3.1997 kanteen Rechtbank te 's-Gravenhagessa Alankomaihin sijoittautunutta yhtiötä Roche Nederland BV:tä sekä kahdeksaa muuta Roche-konserniin kuuluvaa yhtiötä vastaan, jotka olivat sijoittautuneet Amerikan yhdysvaltoihin, Belgiaan, Saksaan, Ranskaan, Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, Sveitsiin, Itävaltaan ja Ruotsiin (jäljempänä Roche ym.). Kantajien mukaan nämä yhtiöt olivat syyllistyneet samaan niiden oikeuksien loukkaukseen, jotka kantajilla patentin haltijoina oli. Väitetty loukkaus perustui siihen, että maissa, joihin vastaajayhtiöt olivat sijoittautuneet, oli saatettu markkinoille immunologiseen pitoisuusmääritykseen tarvittava testivälineistö.

15 Roche-konserniin kuuluvat yhtiöt, jotka eivät olleet sijoittautuneet Alankomaihin, riitauttivat alankomaalaisen tuomioistuimen toimivallan. Asiakysymyksen osalta ne katsovat, että loukkausta ei ole tapahtunut ja että kysymyksessä oleva patentti on mitätön.

16 Rechtbank te 's-Gravenhage totesi 1.10.1997 antamassaan tuomiossa, että se oli toimivaltainen, ja hylkäsi Primusin ja Goldenbergin vaatimukset. Gerechtshof te 's-Gravenhage muutti tätä tuomiota 27.6.2002 antamallaan tuomiolla ja muun muassa kielsi Rochea ym. loukkaamasta kysymyksessä olevasta patentista johtuvia oikeuksia kaikissa patentissa tarkoitetuissa maissa.

17 Hoge Raad, jonka käsiteltäväksi saatettiin kassaatiovalitus, päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kysymykset:

"1) Onko Brysselin yleissopimuksen 6 artiklan 1 kohdan soveltamiseksi edellytettyä yhteyttä olemassa patentin loukkaamista koskevan kanteen, jonka eurooppa-patentin haltija on nostanut sellaista vastaajaa vastaan, joka on sijoittautunut sen tuomioistuimen sijaintivaltioon, jossa kanne on nostettu, ja toisaalta sellaisia vastaajia vastaan nostetun saman patentin loukkaamista koskevan kanteen välillä, jotka ovat sijoittautuneet muihin sopimusvaltioihin kuin sen tuomioistuimen sijaintivaltioon, jossa kanne on nostettu, kun patentin haltijan mukaan nämä loukkaavat patenttia yhdessä tai useammassa sopimusvaltiossa?

2) Jos kysymykseen 1 annettava vastaus ei ole myöntävä tai varauksetta myöntävä, missä tilanteessa on kyse tällaisesta yhteydestä, ja onko tältä osin merkitystä esimerkiksi sillä,

- ovatko vastaajat osa yhtä ja samaa konsernia

- toimivatko vastaajat yhdessä yhteisten toimintaperiaatteiden perusteella, ja jos ne toimivat näin, onko se paikka, jossa kyseiset toimintaperiaatteet on luotu, asian kannalta merkityksellinen

- ovatko ne loukkaukset, joihin eri vastaajien väitetään syyllistyneen, käytännössä samat?"

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

18 Kansallinen tuomioistuin kysyy näillä kysymyksillä, joita on syytä tarkastella yhdessä, onko Brysselin yleissopimuksen 6 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että sitä voidaan soveltaa eurooppapatentin loukkausta koskeviin kanteisiin, jotka on nostettu eri sopimusvaltioihin sijoittautuneita yhtiöitä vastaan sellaisten tekojen vuoksi, joita niiden väitetään tehneen yhdessä tai useammassa näistä valtioista, ja erityisesti tilanteessa, jossa nämä samaan konserniin kuuluvat yhtiöt ovat toimineet samalla tai samankaltaisella tavalla sellaisten yhteisten toimintaperiaatteiden mukaisesti, jotka jokin niistä on laatinut.

19 Brysselin yleissopimuksen 2 artiklaan sisältyvästä pääsäännöstä, jonka mukaan kanne sitä vastaan, jolla on kotipaikka jossakin sopimusvaltiossa, nostetaan tuon valtion tuomioistuimissa, tehdään poikkeus yleissopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa, jossa määrätään, että jos asiassa on useampia vastaajia, kanne voidaan nostaa siinä tuomioistuimessa, jonka alueella jollakin vastaajista on kotipaikka.

20 Yhteisöjen tuomioistuin on asiassa 189/87, Kalfelis, 27.9.1988 antamassaan tuomiossa (Kok. 1988, s. 5565, Kok. Ep. X, s. 749, 12 kohta) katsonut, että Brysselin yleissopimuksen 6 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa saman kantajan eri vastaajia vastaan nostamien kanteiden on liityttävä toisiinsa siten, että niiden käsitteleminen ja ratkaiseminen yhdessä näyttää tarpeelliselta, jotta vältetään se, että kanteiden käsitteleminen eri oikeudenkäynneissä johtaisi ristiriitaisiin tuomioihin.

21 Brysselin yleissopimuksen 6 artiklan 1 kohdan sanamuodosta ei ilmene tällaista yhteyttä koskevaa vaatimusta. Yhteisöjen tuomioistuin on johtanut vaatimuksen tästä tekstistä sen välttämiseksi, että tähän määräykseen sisältyvä poikkeus vastaajan kotipaikkavaltion tuomioistuinten toimivallasta asettaisi kyseenalaiseksi itse tämän periaatteen olemassaolon (em. asia Kalfelis, tuomion 8 kohta). Tämä vaatimus vahvistettiin myöhemmin asiassa C-51/97, Réunion européenne ym., 27.10.1998 annetussa tuomiossa (Kok. 1998, s. I-6511, 48 kohta), minkä lisäksi se on ilmaistu nimenomaisesti tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22 päivänä joulukuuta 2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (EYVL L 12, s. 1), joka on seurannut Brysselin yleissopimusta, 6 artiklan 1 kohdan sanamuodossa.

22 Yhteisöjen tuomioistuin toistaa edellä mainitussa asiassa Kalfelis antamassaan tuomiossa Brysselin yleissopimuksen 22 artiklan sanamuodon, jonka mukaan kanteiden katsotaan liittyvän toisiinsa silloin, kun niiden välillä on niin läheinen yhteys, että kanteiden käsitteleminen ja ratkaiseminen yhdessä näyttää tarpeelliselta, jotta vältetään se, että kanteiden käsitteleminen eri oikeudenkäynneissä johtaisi

ristiriitaisiin tuomioihin. Mainittua 22 artiklaa tulkittiin asiassa C-406/92, Tatry, 6.12.1994 annetussa tuomiossa (Kok. 1994, s. I-5439, 58 kohta) siten, että jotta kahden kanteen välillä voitaisiin katsoa olevan tällainen yhteys, riittää, että niiden tutkiminen ja ratkaiseminen erikseen voisi johtaa ristiriitaisiin tuomioihin, mutta ei ole välttämätöntä, että vaarana on, että ne johtavat toisensa vastavuoroisesti poissulkeviin oikeudellisiin vaikutuksiin.

23 Edellä asiassa Tatry annetussa tuomiossa käsitteelle "ristiriitaiset" tuomiot on siis annettu Brysselin yleissopimuksen 22 artiklan yhteydessä väljempi merkitys kuin tälle samalle käsitteelle annettiin asiassa 145/86, Hoffmann, 4.2.1988 annetussa tuomiossa (Kok. 1988, s. 645, 22 kohta) yleissopimuksen 27 artiklan 3 kohdan yhteydessä, jonka mukaan sopimusvaltiossa annettua tuomiota ei tunnusteta, jos tuomio on ristiriidassa sellaisen tuomion kanssa, joka on annettu samojen asianosaisten välillä siinä valtiossa, jossa tunnustamista pyydetään. Edellä mainitussa asiassa Hoffmann annetussa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että sen toteamiseksi, onko kysymys yleissopimuksen 27 artiklan 3 kohdassa tarkoitetusta ristiriitaisuudesta, on tutkittava, aiheutuuko kyseessä olevista tuomioista toisensa vastavuoroisesti poissulkevia oikeudellisia vaikutuksia.

24 Primus ja Goldenberg sekä Alankomaiden hallitus katsovat, että edellä mainitussa asiassa Tatry annetussa tuomiossa Brysselin yleissopimuksen 22 artiklan yhteydessä adjektiivin "ristiriitaiset" tulkitseminen väljästi siten, että se merkitsee tuomioiden epäyhtenäisyyttä, tulisi ulottaa yleissopimuksen 6 artiklan 1 kohdan yhteyteen. Roche ym. ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, joiden argumentaatioon julkisasiamies yhtyy ratkaisuehdotuksensa 79 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa, sitä vastoin katsovat, että tulkintaa ei voida tällä tavoin siihen ulottaa, kun otetaan huomioon kysymyksessä olevien määräysten erilainen tavoite ja asema Brysselin yleissopimuksen järjestelmässä, ja että olisi valittava suppeampi tulkinta.

25 Käsiteltävänä olevassa asiassa ei kuitenkaan ole välttämätöntä ratkaista tätä kysymystä. Riittää kun todetaan, että vaikka katsottaisiinkin, että Brysselin yleissopimuksen 6 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa käsite "ristiriitaiset" tuomiot tulisi ymmärtää väljästi niin, että se tarkoittaa epäyhtenäisiä tuomioita, ei ole vaaraa siitä, että tällaisia tuomioita annettaisiin eurooppapatentin loukkausta koskevien kanteiden yhteydessä, jotka on nostettu eri sopimusvaltioissa sellaisia vastaajia

vastaan, joiden kotipaikka on näissä valtioissa, ja jotka perustuvat näiden valtioiden alueella tehdyiksi väitettyihin tekoihin.

26 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 113 kohdassa, tuomio ei ole epäyhteneväinen toisen kanssa yksinomaan sillä perusteella, että tuomioiden lopputulokset ovat ratkaisun osalta erilaisia, vaan tämän eron tulee lisäksi liittyä samaan tosiseikastoon ja oikeudelliseen tilanteeseen.

27 Kansallisen tuomioistuimen ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessään tarkoittamassa tilanteessa, jossa on kysymys eurooppapatentin loukkausta koskevista kanteista, jotka on nostettu eri sopimusvaltioihin sijoittautuneita yhtiöitä vastaan sellaisten tekojen vuoksi, joita niiden väitetään tehneen yhdessä tai useammassa näistä valtioista, ei voida päätellä samanlaisen tosiseikaston olemassaoloa, koska vastaajat eivät ole samoja ja koska eri sopimusvaltioissa tehdyt loukkaukset, joihin niiden väitetään syyllistyneen, eivät ole samoja.

28 Kysymyksessä olevien tuomioistuinten antamien tuomioiden väliset mahdolliset erot eivät liity samaan tosiseikastoon.

29 Lisäksi vaikka Münchenin yleissopimuksessa annetaankin eurooppapatentin myöntämistä koskevat yhteiset säännöt, tämän yleissopimuksen 2 artiklan 2 kappaleesta ja 64 artiklan 1 kappaleesta käy selvästi ilmi, että tällaista patenttia koskee edelleen sen sopimusvaltion kansallinen sääntely, johon se on myönnetty.

30 Münchenin yleissopimuksen 64 artiklan 3 kappaleesta ilmenee erityisesti, että eurooppapatentin loukkauksia käsitellään aina siinä jäsenvaltiossa voimassa olevan alaa koskevan kansallisen lainsäädännön mukaisesti, johon se on myönnetty.

31 Tästä seuraa, että jos useissa eri sopimusvaltioiden tuomioistuimissa nostetaan kussakin näistä valtioista myönnetyn eurooppapatentin loukkausta koskeva kanne sellaisia vastaajia vastaan, joiden kotipaikka on näissä valtioissa, näiden valtioiden alueella tehdyiksi väitetyistä teoista, kysymyksessä olevien tuomioistuinten antamien tuomioiden mahdolliset erot eivät liity samaan oikeudelliseen tilanteeseen.

32 Mahdollisia toisistaan eroavia tuomioita ei siis voida pitää epäyhteneväisinä.

33 Vaikka Brysselin yleissopimuksen 6 artiklan 1 kohdan soveltamisen edellytyksenä olevan kanteiden toisiinsa liittymisen perusteena pidettäisiinkin "ristiriitaisten" tuomioiden käsitteen kaikkein väljintä tulkintaa siten, että se merkitsee epäyhteneväisiä tuomioita, on todettava, että tällaista yhteyttä ei voida osoittaa sellaisten saman eurooppapatentin loukkausta koskevien kanteiden välillä, joista kukin on nostettu eri sopimusvaltiossa sijaitsevaa yhtiötä vastaan teosta, jonka yhtiön väitetään tehneen asianomaisessa valtiossa.

34 Tätä päätelmää ei voida asettaa kyseenalaiseksi edes tilanteessa, johon kansallinen tuomioistuin viittaa toisessa ennakkoratkaisukysymyksessään, toisin sanoen jossa samaan konserniin kuuluvat yhtiöt ovat toimineet samalla tai samankaltaisella tavalla sellaisten yhteisten toimintaperiaatteiden mukaisesti, jotka jokin niistä on laatinut, sillä tavoin, että kysymys on samasta tosiseikastosta.

35 Näin on siksi, että kysymyksessä ei kuitenkaan ole sama oikeudellinen tilanne (ks. tämän tuomion 29 ja 30 kohta), ja näin ollen edes tällaisessa tilanteessa ei ole epäyhteneväisten tuomioiden vaaraa.

36 Lisäksi vaikka ensi näkemältä prosessiekonomiset syyt saattavatkin puoltaa tällaisten kanteiden keskittämistä yhteen tuomioistuimeen, on todettava, että tällainen keskittäminen tuo vain rajallisesti etuja hyvän oikeudenkäytön kannalta ja se voi samalla aiheuttaa uusia riskejä.

37 Se, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsemalla tavalla käytettäisiin pelkkiä tosiseikkoihin perustuvia arviointiperusteita, johtaisi siihen, että mahdollisia toimivaltaperusteita olisi useita, mikä haittaisi yleissopimuksessa määrättyjen toimivaltasääntöjen soveltamisen ennakoitavuutta ja siis tämän yleissopimuksen perustana olevaa oikeusvarmuutta (ks. asia C-256/00, Besix, tuomio 19.2.2002, Kok. 2002, s. I-1699, 24–26 kohta; asia C-281/02, Owusu, tuomio 1.3.2005, Kok. 2005, s. I-1383, 41 kohta ja asiassa C-4/03, GAT, tänään annetun tuomion 28 kohta, Kok. 2006, s. I-6509).

38 Tämä haitta olisi sitäkin merkittävämpi, jos kysymyksessä olevien arviointiperusteiden soveltaminen avaisi kantajalle laajan valinnanmahdollisuuden ja kannustaisi näin niin sanottua forum shopping -menettelyä, joka yleissopimuksella on tarkoitus poistaa ja jonka yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Kalfelis antamassaan tuomiossa nimenomaisesti halunnut estää (ks. kyseisen tuomion 9 kohta).

39 On todettava, että sen tutkiminen, täyttyvätkö kysymyksessä olevat arviointiperusteet, minkä toteen näyttäminen on kantajan tehtävänä, asettaisi tuomioistuimelle, jossa kanne on nostettu, velvollisuuden tutkia asian aineellinen kysymys ennen kuin se voisi todeta toimivaltansa olemassaolon. Tällainen ennakkotutkinta voisi aiheuttaa lisäkustannuksia ja tuomioistuinasioiden käsittelyaikojen pidentymistä, jos tuomioistuimen, joka ei voi todeta saman tosiseikaston olemassaoloa ja näin ollen kanteiden välistä riittävää yhteyttä, olisi todettava, että sillä ei ole toimivaltaa; tässä tilanteessa olisi nostettava uusi kanne jonkin toisen valtion tuomioistuimessa.

40 Vaikka oletettaisiin, että tuomioistuin, jossa kantaja on nostanut kanteen, voisi todeta olevansa toimivaltainen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsemilla arviointiperusteilla, loukkauskanteiden keskittäminen tähän tuomioistuimeen ei estäisi patenttia koskevien tuomioistuinasioiden hajautumista ainakin osittain, jos tässä yhteydessä esitetään kysymys asianomaisen patentin pätevyydestä, kuten usein käytännössä tapahtuu ja kuten on tehty pääasiassa käsiteltävänä olevassa asiassa. Tämä kysymys kuuluu – riippumatta siitä, onko se esitetty kanteen vai oikeudenkäyntiväitteen muodossa – Brysselin yleissopimuksen 16 artiklan 4 kohdan mukaisen yksinomaisen toimivallan nojalla sen sopimusvaltion tuomioistuimille, jossa tallettamista tai rekisteröintiä on pyydetty tai jossa tallettaminen tai rekisteröinti on tapahtunut (em. asiassa GAT annetun tuomion 31 kohta). Tämä patentin myöntäneen jäsenvaltion tuomioistuinten yksinomainen toimivalta on eurooppapatentin osalta vahvistettu Brysselin yleissopimukseen liitetyn pöytäkirjan V d artiklassa.

41 Edellä esitetty huomioon ottaen esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että Brysselin yleissopimuksen 6 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sitä ei sovelleta eurooppapatentin loukkausta koskevassa riita-asiassa, joka on saatettu vireille eri sopimusvaltioihin sijoittautuneita yhtiöitä vastaan sellaisten tekojen vuoksi, joita niiden väitetään tehneen yhdessä tai useammassa näistä valtioista, edes tilanteessa, jossa nämä samaan konserniin kuuluvat yhtiöt ovat toimineet samalla tai samankaltaisella tavalla sellaisten yhteisten toimintaperiaatteiden mukaisesti, jotka jokin niistä on laatinut.

Oikeudenkäyntikulut

42 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdyn yleissopimuksen, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 29 päivänä marraskuuta 1996 tehdyllä yleissopimuksella, 6 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sitä ei sovelleta eurooppapatentin loukkausta koskevassa riitaasiassa, joka on saatettu vireille eri sopimusvaltioihin sijoittautuneita yhtiöitä vastaan sellaisten tekojen vuoksi, joita niiden väitetään tehneen yhdessä tai useammassa näistä valtioista, edes tilanteessa, jossa nämä samaan konserniin kuuluvat yhtiöt ovat toimineet samalla tai samankaltaisella tavalla sellaisten yhteisten toimintaperiaatteiden mukaisesti, jotka jokin niistä on laatinut.

Allekirjoitukset